

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של
מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

סוד הגאולה הראשונה

עיון בפרשת השבוע על פי המהר"ל

1. גבורות השם ל"ה-ל"ז

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. במדרש (שמות רבה פט"ו) משבחר הקדוש ברוך הוא בעולמו קבע בו ראשי חדשים ושנים, משבחר ביעקב ובניו קבע ראש חדש של גאולה, שבו נגאלו ממצרים ובו קבל יעקב הברכות ובו עתידין להגאל ובו נולד יצחק ובו נעקד על גב המזבחה, ובו רמז לישראל שהוא ראש תשועה שנאמר ראשון הוא לכם לחדשי השנה ע"כ. בארו בזה כי ראויים להיות נגאלים בחדש ראשון במה שהוא ראשון, וטעם זה יתבאר לקמן אצל מצה שאנו אוכלים וגם אצל הא לחמא. ומפני כך נאסר החמץ שנעשה באריכות הזמן ששוחה להחמיץ, וכל ענין הגאולה כך היה כי לא הספיק בעקת אבותינו להחמיץ שמזה תראה שכל ענין הגאולה מבלי המשך זמן. ולפי שישאל יצאו במדרגת קדושה אלהית שאין שייך בה זמן שהרי יצאו על ידי אותות ומופתים ולכך ראוי לגאולה דבר שהוא ראשון מצד אשר אין בו עדיין המשך זמן. ועוד יש לך לדעת כי חודש ראשון יותר מיוחד לגאולה, כי כל נמצא הוא ברשות עצמו בעצם. כי מצד עצם הנמצא אין ראוי להיות תחת יד אחר, כי אם בעלי חיים שאינם מדברים, שאלו דוקא מצד עצמם בבריאותם ראויים שיהיו תחת האדם, אבל השעבוד בא במקרה. וכל עצם הדבר הוא ראשון למה שבמקרה ומה שבמקרה מאוחר, ולכך ראוי שיצאו לחירות שיבאו ברשות עצמם בחדש הראשון, כי זה דבר ראשון שיהיה הנמצא ברשות עצמו כי זה מצד עצם הנמצא שהוא ראשון למה שבמקרה, והבן הדברים האלו מאוד כי הם עיקר גדול מאוד, ועוד יתבאר לקמן כי אין מיוחד לגאולה רק הראשון: ...

ואכלו את הבשר בלילה הזה עלי אש על מצות ומרורים יאכלוהו (שמות י"ב). כבר נתבאר לך כי הפסח מורה על שהוא יתברך אחד, ולכך נצטוו שאסור לאכול הפסח בשני חבורות (מכילתא פרשת בא) שאם כן היה זה חלוק

ופרוד וכל עבודת הפסח מורה שהוא יתברך יחיד. וזה נודע ביציאת מצרים שהרי עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל נסים ונפלאות במצרים כרצונו ואין מי יאמר לו מה תעשה, וכל הנסים ונפלאות במצרים להודיע שהוא יתברך יחיד בעליונים ובתחתונים, כמו שאמר יתרו (שמות י"ח) עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים וגו' ועוד יתבאר זה לקמן. ... וצוה לאכול אותו עלי אש על ראשו על כרעיו ועל קרבו, שכבר אמרנו שקרבן זה צוה הקדוש ברוך הוא להורות על שהוא יתברך יחיד בעולמו, ולפיכך כל המעשים מן קרבן זה נמשכים אחר ענין זה להורות על האחדות, ולפיכך מצותו על ראשו ועל כרעיו. וצוה הקדוש ברוך הוא גם כן שיאכל עלי אש כי בשר מבושל הוא נפרד לחלקים על ידי בשול אבל עלי הוא מתקשה ונעשה אחד. וכן צוה שלא יאכל ממנו נא שלא נצלה כל צרכו לפי שזה אינו אחד, כי אם על ידי עלי שיוצא הרוטב והליחות ומתקשה ועושה בשרו אחד גמור.

2. גבורות השם נ"א

הא לחמא עניא ... יש לשאול למה נקרא המצה לחם עוני ... ולמה קרא אותו בשם עוני דאין ענין עניות במקום עשירות הגאולה. אמנם פ"ה הדבר כי המצה נקרא לחם עוני ... וזה כי העני שאין לו אלא עצמו ואין לו ממון רק עצמו וגופו, והמצה גם כן כאשר אין בה רק עצם העיסה שיעצמות העיסה הוא המים והקמח וזהו עצמות עיסה ובהו הוי לחם עוני, ואם יש בו שאור או חמץ טעם השאור והחמץ הוא נוסף על עצם העיסה, ... ואולי יקשה לך מה ענין העניות אל החירות והלא שני הפכים הם החירות והעניות. הלא דבר זה אין קשיא כי העניות בעצמו הוראה על הגאולה שאין ענין הגאולה רק שיוצא ואין לו שום צירוף אל זולתו, לא כמו העבד שאינו עומד בעצמו ויש לו צירוף אל זולתו הוא האדון, לכך הדבר שיש בו עשירות אינו עומד בעצמו רק יש לו

צירוף אל קנינו ואין בזה גאולה, אבל הדבר שיש בו עניות ואין לו קנין רק עומד בעצמו שייך בו גאולה. ... ולפיכך צוה לאכול לחם עוני שהוא המצה בלילה היציאה בעבור שאין במצה רק עצם הלחם ולא יצטרף בו דבר מן שאור והוא כמו עני, כדי שלא יהיה נמצא כלל שום צירוף בלילה שבו הגאולה ואז יקנו הגאולה שהוא סלוק הצירוף, אבל מצה עשירה אינו יוצא בה בעבור כי יש לזאת המצה צירוף והוא המשקה שנתן בה ואין כאן גאולה. ... ומזה תבין כי הכתוב הוא כפשוטו שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני כי בחפזן יצאת ממצרים, פ"ה שתאכל לחם עוני שהוא הלחם העומד בעצמו ואין לו הצטרפות אל זולתו ולמה תאכל זה הלחם כי בחפזן יצאת ממצרים, וענין החפזון הוא מהירות ואין בו עכוב והמשך זמן, כי כשם שיצאו בחדש ראשון מפני שראוי חדש הראשון אל הגאולה דוקא מטעם אשר התבאר, כי אין גאולה רק כאשר אין כאן צירוף וזהו חדש ראשון שהוא ראשון ולא היה כאן חבור וצירוף חדשים, וכך ראוי שלא תהיה הגאולה בעכוב זמן רק בזמן הראשון מבלי המשכה ועכוב ואין בו צירוף כלל, שכל ראשון הוא מתיחס אל הגאולה לא חבור זמן שזה אין שייך לגאולה שצריך אל הגאולה הסתלקות הצירוף והחבור, ולפיכך הדבר הזה ברור כאשר תבין דברי חכמה:

ועוד תדע איך המצה שהיא לחם עוני שייך אל הגאולה, וזה כי העני שאין לו דבר וזה ענין פשיטות כאשר הוא עומד בעצמו, ודבר זה עם שהוא חסרון נחשב בעולם הזה שהוא עולם ההרכבה ומעלתו בהרכבה, מכל מקום הפשיטות מעלה הוא מצד עולם הפשוט ואין בו הרכבה, ובלילה הזה היו צריכים אל הגאולה ולא היתה הגאולה מצד העולם הזה שהוא עולם המורכב רק מצד עולם העליון הפשוט. ולפיכך צוה לאכול מצה לחם עוני שהוא לחם הפשוט שהרי אין בו דבר רק עצם פשוט.